

ОПТИМІЗАЦІЯ СТАНУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Костюченко Д.Л.

Україна належить до держав з достатньо потужним потенціалом розвитку аграрного сектору економіки. Водночас, не зважаючи на це, упродовж багатьох років спостерігається зниження якості життя сільського населення нашої держави, погіршення його соціального забезпечення, зменшення кількості сільських населених пунктів. Все це зумовлюється недостатньо ефективним використанням наявних природних, людських, матеріальних та інших видів ресурсів, в тому числі через порушення рівноваги у системі “людина-природа-господарство” При цьому слід відзначити, що вказані диспропорції у цій системі в межах сільських територій наростали фактично упродовж усього періоду державної незалежності України, а їх базові алгоритми формувалися ще у надрах колгоспно-радгоспного ладу.

Сьогодні Україна відстає від європейських стандартів функціонування економіки сільських територій значно більше, ніж за іншими параметрами. Це означає, що одним з основних пріоритетів регіональної політики нашої держави на найближчу перспективу має стати пошук шляхів сталого розвитку територій з особливо багатим і різноманітним природно-ресурсним потенціалом. Основними напрямками економічної політики, спрямованої на забезпечення сталого розвитку сільських територій регіону, слід визнати :

- стимулювання несільськогосподарських видів підприємницької діяльності на сільських територіях;
- підвищення ефективності природоохоронних заходів та реалізація програм захисту земель в контексті проведення земельної реформи;
- розбудова інфраструктури сільських територій, першочергове фінансування будівництва доріг, розвиток телекомунікаційної мережі, включаючи доступ до Інтернету, оснащення медичних закладів та фельдшерсько-акушерських пунктів, забезпечення якісного функціонування у сільській місцевості навчальноосвітніх закладів;
- активізація транскордонної співпраці з метою адаптації на вітчизняний ґрунт передового досвіду розвитку сільських територій держав - членів ЄС, насамперед сусідніх Польщі, Словаччини та Угорщини.

Багатофункціональність розвитку сільських територій означає, що завдяки відповідним державним механізмам підтримки та сприяння розвитку як сільського господарства, так і несільськогосподарських видів економічної діяльності, ці території повинні перетворитися на повноцінну частину національного господарства, де населення буде користуватися благами, за якістю та кількістю максимально прирівняними до урбанізованих систем з ідентичними можливостями особистого (кар’єрного) розвитку та забезпечення власного економічного достатку.

Багатофункціональний розвиток сільських територій є необхідністю, що стосується не лише України. Практично більшість країн знаходиться на певному етапі формування багатофункціональності села, водночас багато економічно розвинутих країн досягли значних успіхів та спромоглися забезпечити зростання як частки несільськогосподарських видів діяльності у валовій продукції сільських суб'єктів підприємництва, так і збільшення обсягів їх реалізації.

Відтак, розглянемо пріоритетні види несільськогосподарської діяльності, які можна вважати доцільними для розвитку на сільських територіях різних регіонів України.

1. Туристична діяльність. Сільські території України володіють значним потенціалом її розвитку внаслідок наявності відповідних природно-кліматичних умов, рекреаційно-лікувальних осередків, порівняно чистого екологічного стану навколишнього середовища, значних площ “дикої” природи, пам'яток характерної старовинної архітектури. До основних видів сільського туризму потрібно віднести історико-архітектурний, паломницький, екстремальний, гірськолижний, спелеологічний, водний, велосипедний, а також агротуризм, рибальство і мисливство.

2. Розвиток народних промислів, діяльності у сфері культури, мистецтва та національно-етнічної спадщини. Ця діяльність у багатьох проявах є тісно пов'язаною з туризмом, але її обмеженість спричинена лише відсутністю розвинутої інформаційної інфраструктури. За умови доступу інформації до глобальних мереж продукція народних промислів, мистецьких творів тощо може бути популяризована та реалізована у будь-якій точці світу.

3. Виробництво енергії на основі відновлювальних і нетрадиційних джерел. Енергозабезпечення сільських територій продовжує бути слабким місцем розвитку вітчизняної економіки, що спричинено необхідністю значних інвестиційних вкладень у розширення електро-, газо- та тепломереж, а також відсутності бюджетних коштів на втілення у життя пріоритетних проектів з їх будівництва та модернізації. Очевидним є те, що при енергозабезпеченні сільських територій необхідно поступово переходити на принципи самодостатності та автономності, що дасть змогу динамічнішого розвитку окремих територій, водночас послаблюючи навантаження на загальні мережі енергопостачання

4. Упорядкування земельних угідь та покращення ландшафтів. Така діяльність, притаманна економічно розвинутим країнам, має значний потенціал розвитку у перспективі, за умови активізації туристичної сфери, а також при зростанні доходів населення.

5. Дистанційне (віддалене) надання послуг (інформаційних, торгівельних, бухгалтерських, аудиторських, науково-дослідних, аналітичних тощо) шляхом використання мережі Інтернет. Цей напрям характеризується значними

перспективами і є особливою можливістю для депресивних районів, на території яких формування інших видів діяльності є ускладненим. Двома основними умовами його розвитку є, по-перше - наявність розбудованої та ефективно функціонуючої інформаційної інфраструктури, по-друге - готовність населення до надання таких послуг, тобто ініціативність, рівень їх освіти, професійних навичок, досвіду. Це підтверджують фахівці, які вказують, що “значний пласт емпіричних фактів свідчить про позитивний вплив освіти та інфраструктури на можливість несільськогосподарської зайнятості”

6. Локальні соціальні послуги, розвиток яких потребує особливої уваги. На відміну від попередніх видів діяльності, вони не орієнтовані на приплив зовнішніх фінансових коштів, а функціонують здебільшого в обмеженій локальній економічній системі, обслуговуючи потреби місцевого населення. Незважаючи на невисоку потенційну прибутковість, такі види діяльності є критичними для повноцінного розвитку окремих місцевостей.

Стосовно розвитку несільськогосподарських видів економічної діяльності на сільських територіях, то пріоритетними заходами можна вважати:

- формування регіональних та районних стратегій і програм розвитку несільськогосподарських видів економічної діяльності на основі наявного ресурсного потенціалу та існуючих потреб у продукції і послугах на конкретних сільських територіях;

- пропагування необхідності здійснення альтернативних видів економічної діяльності та проведення інформаційних заходів щодо можливостей і перспектив їх розвитку у конкретних районах та місцевостях;

- впровадження пільгового оподаткування новостворених підприємств на сільських територіях у разі інноваційного характеру виробничої діяльності;

- надання соціально необхідних послуг або здійснення інфраструктурного забезпечення територій;

- активізування розвитку та підтримка стану інфраструктурного забезпечення сільських територій у сфері сучасних технологій, передусім доступом до мережі Інтернет як засобу зв'язку та місця потенційного отримання доходів від дистанційних послуг, а також важливого інформаційного, дослідного та консультаційного інструменту при здійсненні більшості видів виробництва;

- формування системи дорадництва на сільських територіях, покликаною допомагати потенційним підприємцям у виборі виду діяльності, реєстраційних процедурах, веденні підприємницької діяльності;

- сприяння підвищенню рівня освіченості та професійної орієнтації сільського населення, вивченню сучасного світового та вітчизняного досвіду, міжнародному обміну знаннями.

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний аграрний університет
ННБК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум»
Селянська спілка України
Громадська організація "Єврореґіон "Дністер""
Асоціація фермерів та приватних землевласників Вінницької області

ПРОГРАМА
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

«ЗЕМЛЯ- ПОТЕНЦІАЛ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ, ЕКОНОМІЧНОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ»

24-25 ЖОВТНЯ 2019
М. ВІННИЦЯ

11:30- 11:40	<p>ФОРМУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РОСЛИННИЦЬКОЇ ГАЛУЗІ</p> <p>✓ Кватернюк Анна Олександрівна, аспірантка Вінницького національного аграрного університету</p>
11:40- 11:50	<p>«ЗЕЛЕНЬ» ТРАНСФОРМАЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: ОСНОВА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ЗЕМЕЛІ</p> <p>✓ Ковальчук Світлана Ярославівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Вінницького національного аграрного університету</p>
11:50- 12:00	<p>«СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ УГІДІЯ ЯК ОБ'ЄКТ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ»</p> <p>✓ Козяр Наталія Олександрівна, аспірантка Вінницького національного аграрного університету</p>
12:30- 12:40	<p>ОПТИМІЗАЦІЯ СТАНУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН</p> <p>✓ Костюченко Дарина Леонідівна, аспірантка Вінницького національного аграрного університету</p>
12:40- 12:50	<p>ФОРМУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ</p> <p>✓ Майбородюк Каріна Сергіївна, аспірантка Вінницького національного аграрного університету</p>
12:50- 13:00	<p>АДАПТАЦІЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ ДО ВІДКРИТТЯ ЗЕМЕЛЬНОГО РИНКУ</p> <p>✓ Мокрій Ольга Геннадіївна, аспірантка Черкаського державного технологічного університету</p>